

ciat obrer, imatge que com bé deia Sadoul és "una mostra palpable de la crisi en què es trobaven aleshores Amèrica i el món" (3), la cinta posa en solfa la crueltat i frivolitat de la burgesia dels 30 "Anatemitzant l'alta societat i denunciant la misèria" (4).

Concloent, és indubtable que la figura de Chaplin, sense arribar tampoc a la grandiositat de "Limelight", queda reflectida amb tota la seva esplendor, i podem afirmar junt amb J. L. Guarner que "és difícil concebre una elegància més genuïna que la del vagabund que interpreta en "City Lights" (5) barreja de burla feroç, sacrifici, ingenuïtat i sentit còmic, que dona a les seves obres un sabor únic, provinent, com suggereix Elie Faure, "d'un equilibri perfecte entre la tristesa més colpidora i la burla més cruel" (6).

NOTES:

(1) Chaplin; **Sight and Sound**, n.º 2. Any 1957.

(2) Citat per: Aristarco, Guido; **Historia de las teorías cinematográficas**. (Ed. Lumen).

(3) Sadoul, Georges; **Histoire de l'art du cinéma**. (Ed. Flammarion).

(4) García Seguí; **El Cine**. (Ed. Buru Lan).

(5) Guarner, J. L.; **El Cine**. (Ed. Buru Lan).

(6) Faure Elie; **Función del Cine**.

FILMOGRAFIA RESUMIDA:

Charles Spencer Chaplin (Brixton, Londres), 16-IV-1889.

The Immigrant ("Charlot emigrante"), 1917; **The Pawnshop** ("Charlot prestamista"), 1917; **Pay Day** ("Día de paga"), 1922; **The Pilgrim** ("El peregrino"), 1923; Llargsmetratges: **The Kid** ("El chico"), 1921; **A Woman of Paris** ("Una mujer de París"), 1923; **The Gold Rush** ("La quimera del oro"), 1925; **The Circus** ("El circo"), 1928; **City Lights** ("Luces de la ciudad"), 1931; **Modern Times** ("Tiempos modernos"), 1936; **The Great Dictator** ("El gran dictador"), 1940; **Monsieur Verdoux**, 1947; **Limelight** ("Candilejas"), 1952; **A King in New York** ("Un rey en Nueva York"), 1957; **A Countess from Hong Kong** ("La condesa de Hong Kong"), 1966.

ALERTA AMB L'IDIOMA

R. AMIGO

"VALE?" "VALE!"

A "vale" li passa senzillament això. Té un sentit especial, que ja hem intentat de definir, i és el sentit allò que ha de dominar, no pas la forma de la paraula. Imagineu-vos que un castellà tradís per "mesas" la nostra expressió "taules" per significar una certa manera d'acabar-se una partida d'escacs. Doncs, és en aquesta incongruència en què es cau amb "val", i se l'ha d'evitar recurrent a expressions que indiquin la sol·licitud de l'assentiment del nostre interlocutor ("vale?" interrogatiu)

ENTESOS?, D'ACORD?, CONFORME?, RESULT?, ENDAVANT, FET? BE?

O recurrent a termes que indiquin l'assentiment ("vale!" afirmatiu), que seran els mateixos que acabem d'indicar, canviant-los el signe d'interrogació per un d'admiració. I encara, potser, en certs casos,

VINGA!, SOM-HI!...

I, en un estil més vulgar, potser hi cabria fins i tot AUI, APA!

Adhuc aquestes vulgaritats són preferibles a una estrangerització del terme.

"Vale" ha fet molt de camí entre la gent fàcilment influïble, aquella que té una preparació lingüística dèbil o que és donada al mimetisme. Caldria reaccionar-hi en atenció a la normalitat del nostre idioma, però també per evitar de caure en una expressió que té tot l'aspecte de vulgar i poc o molt carrinclona, almenys mirada des del nostre punt de vista.

Entesos? D'acord?

Doncs, a esforçar-nos hi una mica o, si nó, a discutir-nos-ho.

No parem de sentir-ho, catalanitzat (?) i tot: "val?"

Algú ja s'adona que "vale" és una paraula castellana, i s'esforça a catalanitzar-la suprimint-li la **e**, com si tradís la tercera persona del singular del present d'indicatiu del verb **valer**. Però "val" és una expressió tan castellana com "vale". Els castellanos, quan la diuen, no ho fan amb la intenció de fer servir el seu verb **valer**, sinó que l'usen com un idiotisme que prove de la forma de comiat llatina i que, amb un trasllat de sentit, expressat en interrogativa, serveix per a demanar un cert assentiment a l'interlocutor i, en afirmativa, per a donar aquell assentiment. Per tant, no se'n pot traduir el sentit limitant-se a traduir la paraula, perquè aquella paraula no té, en aquests casos, el significat que tindria si se l'utilitzava en forma de verb, sinó que n'ha agafat un altre de peculiar. Les llengües, tots ho sabeu, no es poden fer correspondre per les paraules agafades d'una en una, sinó pel concepte expressiu que transmeten. A un no català no li diria res **foradada** aplicat a **mà** (té la mà foradada) si no interpretava que, amb aquesta manera de dir, es designa qui malgasta. Tampoc no li suggeriria res la traducció, paraula per paraula, de "s'hi van llogar cadires", "qui la fa la paga", "pesar figues" o "tocat de l'ala", per exemple. Per a traduir expressions d'aquest tipus (i n'hi ha a riuades) cal recórrer al gir peculiar de cada llengua. S'ha de buscar una equivalència significativa.